

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Кафедра соціології і гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з НМРІ

Катерина МИХАЙЛІВНА

«30» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Глобалізація соціальних комунікацій: соціологічний аналіз»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Галузь знань 5 – Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С5 – Соціологія

Освітня програма «Управління соціальними комунікаціями»

2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Глобалізація соціальних комунікацій: соціологічний аналіз» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С5 «Соціологія», освітня програма «Управління соціальними комунікаціями».

Розробник: канд. соціол. наук, старший викладач кафедри соціології і гуманітарних дисциплін
Уджмаджурідзе Георгій Гурамович

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Протокол від 02 червня 2025 року № 8

Завідувач кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

 Зверко Т. В.
2 червня 2025 року

Схвалено радою факультету «Соціальний менеджмент»

Протокол від 16 червня 2025 року № 5

Голова

 Зверко Т. В.
16 червня 2025 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів системного соціологічного бачення процесів глобалізації соціальних комунікацій як ключового чинника трансформації сучасних суспільств; аналіз структурних, інституційних та культурних змін комунікативних практик у глобальному та локальному вимірах; дослідження впливу глобалізаційних процесів на інформаційні потоки, соціальні мережі, медіасередовище; розвиток здатності застосовувати соціологічні підходи для інтерпретації сучасних комунікаційних процесів, глобальних і регіональних комунікативних взаємодій.

Передбачається, що вивчення дисципліни дозволить сформувати здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК04); здатність системно оцінювати фактори впливу на власну діяльність та соціальний контекст (ЗК07); здатність аналізувати соціальні явища і процеси, пов'язані з соціальними комунікаціями (СК1); здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти та їх комунікаційний контекст (СК02); здатність обговорювати результати соціологічних досліджень та проектів українською та іноземною мовами (СК05); здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями (СК08).

Завдання дисципліни: ознайомлення здобувачів із ключовими теоретичними підходами до аналізу глобалізації соціальних комунікацій; формування уявлення про соціальні, культурні, політичні та економічні виміри глобалізації комунікацій; визначення евристичного потенціалу соціологічного аналізу у вивченні глобальних і регіональних комунікативних практик; розвиток здатності критично інтерпретувати сучасні процеси глобальної комунікації; набуття навичок застосування соціологічних концепцій для дослідження соціальних наслідків глобалізації у сфері комунікації.

Обсяг у кредитах: 3

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рік підготовки:	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
14	8
Практичні	
16	6
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
60	76
-	-
Види підсумкового контролю	
залік	залік

Статус дисципліни – обов'язкова

Очікувані результати навчання:	Методи навчання (вказати за кожним результатом навчання)	Форми оцінювання/ Засоби діагностики результатів навчання*
1. Аналізувати соціальні явища і процеси, зокрема у сфері комунікації, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології (ПР01)	Проблемно-орієнтовані лекції; практичні заняття з аналізом кейсів; самостійна робота	Поточний контроль: усне опитування; письмове опитування; контрольна робота. Підсумковий контроль: залік
2. Здійснювати діагностику та інтерпретацію комунікаційних проблем в українському суспільстві та світовій спільноті, причини їхнього виникнення та наслідки (ПР02)	Практичні заняття в малих групах; розв'язання ситуаційних завдань	Поточний контроль: оцінка роботи в малих групах; усне опитування
3. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах (ПР05)	Самостійна робота з елементами дистанційного навчання; проблемно-орієнтовані лекції	Поточний контроль: письмове опитування; контрольна робота
4. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою та однією з іноземних мов при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері соціології та суміжних наук, у тому числі в контексті співпраці з європейськими та євроатлантичними інституціями (ПР06)	Семінарські заняття; робота в малих групах; самостійна робота з елементами дистанційного навчання.	Поточний контроль: усне опитування; письмове опитування. Підсумковий контроль: залік.
5. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються (ПР08)	Семінарські заняття з обговоренням; робота в малих групах	Поточний контроль: усне опитування; оцінка роботи в малих групах. Підсумковий контроль: залік

* Контрольна робота здійснюється у формі тестування за матеріалом навчального модуля.

* Залік здійснюється у формі захисту індивідуального завдання, що має науковий та творчий характер.

Мова навчання: українська.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Глобалізація соціальних комунікацій: соціологічний аналіз»

Тема 1. Глобалізація: сутність, основні характеристики, методологічні орієнтири.

Основні тенденції розвитку сучасного суспільства. Глобальна, глобалізм, глобалізація: сутність феноменів сучасності. Аналіз глобалізації: основні риси (інтегрованість, поява нової системи соціальних відносин, комплексний характер тощо), історія розвитку. Методологічні підходи до оцінки початку глобалізації (К. Маркс, І. Валлерстайн, Е. Гідденс та ін.). Комплексний характер глобалізації. Феномен диференційованої глобалізації. Глобалізація та інтернаціоналізація. Глобалізація та інтеграція. Багатомірність глобалізації як явища.

Тема 2. Глобалізація як процес.

Із настанням інформаційно-комунікаційної революції глобалізація на початку ХХ століття набула незворотного характеру й стала провідною тенденцією розвитку сучасної світової системи. Вона визначає не лише напрями еволюції окремих суспільств, а й загальну логіку їх включення до глобальних структур. У найзагальнішому розумінні глобалізація постає як процес зростання системної взаємопов'язаності людства, що проявляється у компресії простору й часу та інтенсифікації соціальних, економічних, політичних і культурних зв'язків.

За Р. Робертсоном, ключовим виміром глобалізації є світоцілісність — особлива «глобальна умова» існування людства та водночас базова структура сучасності. Глобалізація не означає завершену системність світового устрою, а радше процес її поступового формування. Важливим є розрізнення між розгортанням глобалізаційних процесів і становленням структури глобальності, яка охоплює держави, суспільства, цивілізації, індивідів і людство в цілому. У цьому контексті національна держава розглядається не як первинна або похідна одиниця, а як історичний момент розвитку глобального процесу.

Світоцілісність має власну логіку й не зводиться до жодної окремої сфери — економіки, культури чи міжнародної політики. Вона існує не лише як об'єктивна соціальна реальність, а й як форма свідомості, що проявляється у становленні планетарного мислення. Глобалізація супроводжується загостренням планетарних суперечностей, зокрема між техносферою та традиційними культурами, універсалізацією й збереженням локальної ідентичності.

Сучасний етап глобалізації характеризується формуванням єдиного фінансово-інформаційного простору, зростанням ролі цифрових технологій та виникненням світового суспільства як мережі транснаціональних зв'язків. Водночас глобальне суспільство залишається внутрішньо неоднорідним, поєднуючи процеси солідарності й конфлікту, інтеграції та фрагментації, що визначає його як складну й динамічну соціальну реальність.

Тема 3. Підходи до розуміння сутності глобалізації.

Поняття «глобалізація» увійшло до наукового обігу наприкінці ХХ століття та відображає якісні зміни у характері світового соціального розвитку. Уперше термін був використаний Теодором Левіттом у 1983 році для позначення процесу злиття національних ринків під впливом діяльності багатонаціональних корпорацій. Подальшого концептуального наповнення поняття набуло в працях Роланда Робертсона, який розглядав глобалізацію як багатовимірний процес взаємопроникнення глобального та локального рівнів соціальної реальності. Широке поширення терміна з середини 1990-х років було пов'язане з активізацією міжнародних економічних і політичних дискусій, зокрема після Всесвітнього економічного форуму в Давосі.

У сучасній науці глобалізація розглядається як комплексне економічне, політичне, соціокультурне та комунікаційне явище, що впливає на всі сфери життєдіяльності суспільства. Теорії глобалізації акцентують увагу на зміні структури світового простору, трансформації національних спільнот та формуванні нових типів соціальних зв'язків. Центральним завданням досліджень є аналіз взаємодії локальних спільнот у межах глобального соціального простору.

У межах наукового дискурсу сформувалося кілька основних підходів до розуміння глобалізації. Геополітичний підхід наголошує на зростанні прозорості кордонів і трансформації традиційних уявлень про суверенітет та безпеку. Цивілізаційний підхід інтерпретує глобалізацію в контексті довготривалих історичних процесів, пов'язаних із модернізацією та постмодерними трансформаціями. Соціологічний підхід зосереджується на аналізі транснаціональних практик, мереж і формуванні елементів глобального суспільства, зокрема глобального громадянського простору.

Економічні концепції розглядають глобалізацію як етап розвитку світових ринків і фінансових систем, тоді як екологічний підхід пов'язує її з глобальними ризиками та необхідністю міжнародного співробітництва для забезпечення сталого розвитку.

Політологічні інтерпретації підкреслюють зміну архітектури світового порядку та появу нових центрів прийняття рішень. У сукупності ці підходи дозволяють розглядати глобалізацію як багатовимірний і суперечливий процес сучасного світового розвитку.

Тема 4. Актори творення глобального комунікативного дискурсу.

У соціологічному аналізі глобалізації поняття актора використовується для позначення суб'єктів, здатних впливати на перебіг соціальних процесів і формувати смисли, норми та правила взаємодії. Актором може бути держава, організація, група або індивід, які беруть участь у виробництві та відтворенні глобального комунікативного дискурсу. Використання цього поняття дозволяє зосередити увагу не лише на структурі, а й на поведінці, ролях і взаємодії різних суб'єктів у світовому соціальному просторі.

Держава традиційно розглядається як головний міжнародний актор і базовий суб'єкт міжнародного права. Вона виконує унікальні функції, пов'язані з легітимним примусом, підтриманням правопорядку та забезпеченням дотримання норм. В умовах глобалізації держава опиняється в ситуації подвійної ролі: з одного боку, вона змушена адаптуватися до наднаціональних процесів і обмежень, а з іншого — сама створює інституційні умови для розвитку міжнародного співробітництва. У сучасних теоріях (У. Бек, М. Кастельс) держава дедалі частіше осмислюється як транснаціональна або мережева, включена в систему багаторівневих зв'язків і залежностей.

Важливими акторами глобального комунікативного простору є транснаціональні корпорації. Вони концентрують фінансові ресурси, технології та інформаційні потоки, формуючи глобальні мережі виробництва, управління й комунікації. Діяльність ТНК сприяє інтернаціоналізації економіки, науки та культури, але водночас породжує нові асиметрії влади й залежності між країнами та регіонами.

Окрему групу акторів становлять міжнародні організації, які є інституціоналізованою формою міждержавної взаємодії. Вони виконують регулятивні, координаційні та гуманітарні функції, формуючи глобальні норми та стандарти у сферах політики, економіки, науки, культури й комунікації. Сукупна взаємодія держав, корпорацій і міжнародних організацій визначає сучасну архітектуру глобального комунікативного дискурсу.

Тема 5. Сутність і становлення глобального громадянського суспільства.

У концепції Ю. Габермаса громадянське суспільство розглядається як публічна сфера активності громадян, що ґрунтується на відкритій комунікації, раціонально-критичному мисленні та орієнтації на публічне благо. Воно постає інституціональною сценою, де формується суспільна думка й відбувається обговорення соціально значущих проблем поза межами державної влади та ринкових інтересів. У глобальному вимірі громадянське суспільство відображає соціокультурне різноманіття людства та виступає чинником багатосторонніх форм взаємодії.

Ідея глобального громадянського суспільства має філософські витоки в концепції світового громадянства І. Канта, який обґрунтовував можливість космополітичного права та універсального громадянського співтовариства. В умовах глобалізації громадянське суспільство виходить за межі національних держав і формується у вигляді мережі транснаціональних неурядових організацій, глобальних соціальних рухів, професійних і наукових асоціацій, а також мережних груп інтересів. Через ці структури індивіди й колективні актори беруть участь у виробленні глобальних норм, цінностей і рішень.

Глобальне громадянське суспільство має мережний характер, що протистоїть ієрархічній логіці державних інститутів. Мережі забезпечують гнучкість, швидку адаптацію та високу мобільність, формуючи нову соціальну морфологію світу. Водночас домінування мережних структур призводить до появи «простору потоків», у якому концентруються ключові функції влади, комунікації та виробництва смислів, тоді як окремі території та групи втрачають структурне значення.

Влада глобального громадянського суспільства має непрямий характер: вона

реалізується через публічні дебати, критику, експерименти, символічний вплив і моральний авторитет. Його становлення стало особливо помітним у 1990-х роках завдяки активності неурядових організацій у межах глобальних форумів ООН. У сучасному світі глобальне громадянське суспільство виконує роль посередника між індивідами, державами та наднаціональними інститутами, сприяючи демократизації глобального управління та розвитку транснаціональної участі.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
л		с	пр	с. р	л		с	пр	с. р	
<i>Змістовий модуль 1. Глобалізація соціальних комунікацій: соціологічний аналіз</i>										
Тема 1. Глобалізація: сутність, основні характеристики, методологічні орієнтири	11	2	2	-	7	12	2	-	-	10
Тема 2. Глобалізація як процес	15	4	4	-	7	14	-	2	-	12
Тема 3. Підходи до розуміння сутності глобалізації	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 4. Актори творення глобального комунікативного дискурсу	12	2	2	-	8	12	2	-	-	10
Тема 5. Сутність і становлення глобального громадянського суспільства	16	4	4	-	8	16	2	2	-	12
Контрольна робота	2	-	-	-	2	2	-	-	-	2
Разом за змістовим модулем 1	68	14	14	-	40	68	8	4	-	56
Залік	22	-	2	-	20	22	-	2	-	20
Усього годин	90	14	16	-	60	90	8	6	-	76

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	<p>Тема 1. Глобалізація: сутність, основні характеристики, методологічні орієнтири</p> <p>Проаналізуйте офіційні заяви компаній, що (не)залишили російський ринок після 24 лютого 2022 р. Використовуйте перспективи контент, дискурс і фрейм аналізу.</p> <p>Підготуйте виступ з презентацією.</p> <p>Сфери для аналізу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Автомобільна індустрія; - Будівництво; - Відеоігрові компанії; - Інформаційні технології; - Комп'ютерне обладнання; - Компанії, що виробляють контент для кіноіндустрії і телебачення; - Косметика; - Машинобудування; 	2/0

	- Музичні компанії; - Одяг; - Споживча електроніка; - Харчова промисловість; - На вибір здобувача.	
2	Тема 2. Глобалізація як процес 1. Глобалізація і економічний добробут. Історичні приклади "глобальних" держав (Римська, Візантійська, Арабська імперії, "об'єднана" Європа Карла V, Британська колоніальна імперія тощо). 2. Держава загального добробуту як бенефіціар глобалізації. Європейський союз як утворення глобалізаційної епохи. 3. Етнічні фактори в управлінських культурах сучасних ТНК. Кейси Японії, Південної Кореї, Китаю, Німеччини, Франції тощо.	4/2
3	Тема 3. Підходи до розуміння сутності глобалізації Підготуйте індивідуальну доповідь з презентацією за однією з тем: 1. Д. Белл «Прихід постіндустріального суспільства». 2. О. Тоффлер «Третя хвиля». 3. Е. Гіденс «Нестримний світ». 4. У. Бек «Що таке глобалізація? Суспільство ризику». 5. Ф. Фукуяма «Глобалізації демократії». 6. Дж. Рітцер «Макдональдизація суспільства». 7. З. Бауман «Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства». 8. М. Кастельс «Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства». 9. Дж. Уррі «Мобільності».	2/0
4	Тема 4. Актори творення глобального комунікативного дискурсу 1. Трендовість і вірусність контенту: сучасний глобалізаційний контекст. 2. Боти, ШІ, "фабрика тролей": громадської думки не існує? 3. Меми як простір відтворення замовчуваного: що не так з Джей Ді Венсом?	2/0
5	Тема 5. Сутність і становлення глобального громадянського суспільства Україна і турбулентний глобалізаційний світ: 1. Реконфігурація глобального політичного порядку: місце і роль України. 2. Глобальна міграція і українці: ризики чи можливості? 3. Глобальне суспільство «ТікТок» культури: стратегії і тактики комунікації.	4/2
6	Презентація результатів ІНДЗ.	2/2
	Разом	16/6

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Тема 1. Глобалізація: сутність, основні характеристики, методологічні орієнтири 1. Опрацювати наукові джерела з теми глобалізації Здобувач повинен опрацювати не менше 3 наукових джерел (монографії, статті у фахових журналах, розділи підручників), присвячених проблематиці глобалізації.	7/10

	2. Підготувати структуровані тези (1–1,5 сторінки), у яких: - подати визначення глобалізації, запропоновані різними авторами; - окреслити ключові характеристики глобалізації (економічні, соціальні, культурні, комунікаційні — на вибір, але не менше трьох); - стисло охарактеризувати основні методологічні підходи до аналізу глобалізації у соціології.	
2	Тема 2. Глобалізація як процес - Опрацювати поняття глобалізації як процесу зростання системної взаємопов'язаності людства, звернувши увагу на компресію простору й часу та роль інформаційно-комунікаційної революції. - Ознайомитися з концепцією світоцілісності Р. Робертсона, з'ясувавши її значення для розуміння сучасної світової системи та суперечностей глобалізаційних процесів.	7/12
3	Тема 3. Підходи до розуміння сутності глобалізації - Опрацювати основні наукові підходи до розуміння глобалізації (геополітичний, цивілізаційний, соціологічний, економічний, політологічний, екологічний) та визначити їх аналітичні можливості.	8/10
4	Тема 4. Актори творення глобального комунікативного дискурсу - Ознайомитися з поняттям соціального актора в контексті глобалізації, звернувши увагу на роль держави, транснаціональних корпорацій та міжнародних організацій у формуванні глобального комунікативного простору.	8/10
5	Тема 5. Сутність і становлення глобального громадянського суспільства - Вивчити поняття глобального громадянського суспільства, звернувши увагу на мережеву структуру, роль транснаціональних організацій і соціальних рухів у формуванні глобальних норм, цінностей і рішень. - Проаналізувати способи реалізації влади глобального громадянського суспільства, зокрема через публічні дебати, критику, символічний вплив та моральний авторитет, і співвідношення цієї влади з національними та наднаціональними інститутами.	8/12
6	Виконання Контрольної роботи	2/2
7	Виконання ІНДЗ	20/20
	Разом	60/76

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) з дисципліни «Глобалізація соціальних комунікацій: соціологічний аналіз» спрямоване на систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних знань про глобальні комунікаційні процеси, а також на розвиток практичних навичок соціологічного аналізу. ІНДЗ дає можливість здобувачам самостійно здійснювати пошук і обробку інформації, аналізувати сучасні тенденції глобалізації комунікацій та застосовувати набутий інструментарій соціологічного дослідження.

Мета виконання ІНДЗ – закріплення та поглиблення знань про процеси глобалізації соціальних комунікацій, формування практичних навичок у зборі, систематизації та аналізі даних.

Під час виконання ІНДЗ здобувач демонструє вміння проводити соціологічний аналіз, застосовувати наукові методи дослідження та вирішувати творчо-наукові завдання, пов'язані з глобальними комунікаційними процесами. ІНДЗ виконується здобувачем самостійно протягом вивчення дисципліни з можливістю консультацій з викладачем відповідно до графіка навчального процесу.

Практична значущість роботи полягає у формуванні навичок наукового аналізу глобальних комунікаційних процесів, розвитку здатності систематизувати інформацію, оцінювати різні підходи та інтерпретувати соціологічні дані. Виконання ІНДЗ допомагає здобувачам виробити вміння обґрунтовувати висновки на основі джерел, візуалізувати результати досліджень, створювати презентаційний матеріал і демонструвати його у публічному форматі.

Загальні положення щодо виконання ІНДЗ.

Підготовка письмової тематичної роботи за темою та її захист на семінарському занятті.

Вимоги та рекомендації до ІНДЗ:

1. Окрім реферативного опису, робота обов'язково повинна містити виклад власних думок здобувача за обраною темою.
2. Робота обов'язково повинна носити науково-прикладний характер.
3. Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).
4. При написанні основної частини рекомендується відштовхуватися від визначень ключових понять теми.
5. Використання не менше *п'яти* літературних джерел, серед яких повинні бути представлені наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії).
6. Обов'язкова наявність списку використаних джерел, з посиланням на них у тексті.

Тематичні напрямки ІНДЗ (на вибір):

1. Україна в глобалізаційному світі: попереднє, поточне, перспективне (у контексті глобалізації соціальних комунікацій);
2. Глобалізація соціальних комунікацій як соціальний процес: теоретичні підходи та прогностичні можливості соціології;
3. Цифрові платформи як актори глобальних соціальних комунікацій: соціологічний аналіз;
4. Глобальні медіа та формування суспільної думки: механізми впливу і соціальні наслідки;
5. Мережеве суспільство та комунікативний дискурс;
6. Глобалізація інформаційних потоків і проблема соціальної нерівності в комунікаціях;
7. Соціальні медіа як простір глобальних комунікацій: можливості соціологічного аналізу;
8. Комунікаційні аспекти глобальних криз (пандемії, війни, техногенний катастроф);
9. Культурна глобалізація та гібридизація ідентичностей у сучасних соціальних комунікаціях;
10. Етичні виклики глобалізації соціальних комунікацій: соціологічний вимір;
11. Здобувач може запропонувати власну тему, з погодженням із викладачем.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції проводяться за допомогою таких методів: проблемно-орієнтовані лекції, під час яких здобувачі аналізують ключові поняття та теоретичні підходи до глобалізації соціальних комунікацій; інтерактивне обговорення кейсів і реальних прикладів соціальних комунікацій; постановка проблемних питань для активізації критичного мислення та підготовки до практичних занять.

Під час семінарських занять використовуються методи: робота в малих групах для аналізу ситуаційних задач та кейсів; практичні заняття з розв'язанням ситуативних завдань, що імітують професійні ситуації у сфері соціальних комунікацій; семінарські дискусії та обговорення результатів аналізу.

При організації самостійної роботи застосовуються методи: самостійна робота з елементами дистанційного навчання (робота з науковою літературою, базами даних та онлайн-

ресурсами); виконання аналітичних завдань, підготовка повідомлень і презентацій за індивідуальними та груповими темами; проблемно-орієнтовані завдання для поглибленого засвоєння теоретичних концепцій.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань з дисципліни проводиться за такими формами:

а) *під час семінарських занять:*

- Усне та письмове опитування – перевірка розуміння ключових понять, теоретичних підходів та здатності застосовувати знання в обговоренні;
- оцінка роботи в малих групах – враховується активність у групових обговореннях та робота над кейсами чи ситуаційними завданнями;

б) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання:*

- перевірка матеріалів для самостійного опрацювання через усне та письмове опитування.

в) *виконання контрольної роботи* – передбачає виконання здобувачами тестових завдань за матеріалом навчального модуля. Тестове завдання може мати одну або декілька правильних відповідей.

Підсумковий контроль передбачає перевірку та оцінювання рівня сформованості програмних компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог навчальної програми за даним освітнім компонентом. Підсумковий контроль проводиться у формі захисту Індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ).

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

(розподіл балів надається у форматі: денна/заочна форми здобуття освіти)

Робота на лекційному занятті оцінюється максимально у 2/2 бали. Максимальну кількість балів отримують ті здобувачі, які постійно включені у дискусію. Ті з них, які включаються у дискусію несистематично, отримують середню кількість балів 1/1. Здобувачі, які не беруть участі у дискусії, але демонструють уважність і не відволікаються від ходу заняття, отримують 0,5/0,5 бала.

Робота на семінарському занятті оцінюється максимально у 6/6 балів. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань **під час семінарського заняття** виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;
- за роботу в малих групах – за активність участі у дискусії, якість роботи над кейсами або ситуаційними завданнями.

Здобувач отримує 5-6/5-6 балів, якщо він:

- повністю включений у роботу семінару: дає ґрунтовні відповіді на усі запитання під час опитувань, активно бере участь у групових обговореннях, якісно виконує кейси та ситуаційні завдання, демонструє критичне мислення та аргументовані висновки.

Здобувач отримує 3-4/3-4 бали, якщо він:

- частково включений у роботу: відповіді на запитання в цілому правильні, але не завжди детальні; бере участь у дискусії та роботі в малих групах, але активність та глибина аналізу середні; кейси та ситуаційні завдання виконані частково або поверхово.

Здобувач отримує 1-2/1-2 бали, якщо він:

- мало включений у роботу: відповіді на запитання поверхові або частково неправильні; активність у дискусії мінімальна; робота в малих групах та кейси виконані неповно або без аналітичного обґрунтування; не проявляє критичного мислення.

Самостійна робота оцінюється максимально у 2/6 балів. Максимальна кількість балів при оцінюванні виставляється за такими критеріями:

- залежно від того, чи здійснив здобувач повне та якісне опрацювання інформаційних джерел, передбачених для самостійного вивчення теми;
- виходячи з рівня самостійності, автентичності та ґрунтовності виконаних завдань.

Здобувач отримує 2/6 балів, якщо він:

- виконав завдання самостійної роботи повністю; демонструє глибоке розуміння теми, чітко орієнтується в основних концепціях глобалізації та соціальних комунікацій; коректно і послідовно використовує понятійний апарат; опрацьовані джерела використані для обґрунтування власних висновків і аналізу; подає матеріал логічно, аргументовано і з достатнім рівнем самостійності.

Здобувач отримує 1,5-1,9/4-5 балів, якщо він:

- виконав завдання самостійної роботи не в повному обсязі, проте демонструє загальне розуміння теми, орієнтується в основних концепціях глобалізації та соціальних комунікацій, коректно використовує базовий понятійний апарат і частково спирається на опрацьовані джерела.

Здобувач отримує 1-1,4/2-3 бали, якщо він:

- частково виконав завдання, поверхово орієнтується у змісті теми, обмежено знає рекомендовані джерела, подає фрагментарний аналіз глобалізаційних процесів без належного теоретичного обґрунтування.

Здобувач отримує 0,5-0,9/0,5-1 бал, якщо він:

- виконав завдання формально або поверхнево, не продемонстрував розуміння змісту теми, не володіє основними поняттями курсу та не виявляє обізнаності з рекомендованими джерелами.

Контрольна робота проводиться у формі тестування. Здобувач повинен відповісти на 20 тестових запитань. Кожне запитання оцінюється в 1 бал.

Залік проводиться у формі захисту здобувачами Індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ), виконаного за обраною темою. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за результатами захисту-презентації – 30.

- *Здобувач отримує від 27-30 балів, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані не менш ніж з 5 релевантних джерел, вільно володіє матеріалом теми, повно і обґрунтовано відповідає на уточнюючі запитання викладача.*
- *Здобувач отримує від 20-26 балів, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані не менш ніж з 5 релевантних джерел, вільно володіє матеріалом теми, на достатньому рівні відповідає на уточнюючі запитання викладача.*
- *Здобувач отримує від 10-19 балів, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані не менш ніж з 5 релевантних джерел, на достатньому рівні володіє матеріалом теми, проте невпевнено відповідає на уточнюючі запитання викладача.*
- *Здобувач отримує від 5-9 балів, якщо у ході захисту демонструє знання та інформацію, отримані менш ніж з 5 релевантних джерел, у цілому володіє матеріалом теми, проте слабо відповідає на уточнюючі запитання викладача.*

Загальний рейтинг здобувача за навчальною дисципліною визначається шляхом додавання балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний контроль денна/заочна						Підсумковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1							
T1	T2	T3	T4	T5	КР		
10/8	10/12	10/8	10/8	10/14	20	30	100

№ п/п	Вид роботи	Максимальна кількість балів за видом роботи денна/заочна	Кількість виду роботи денна/заочна	Загальна кількість балів денна/заочна
<i>Основні види навчальної діяльності</i>				
1	Робота під час лекційного заняття	2/2	5/4	10/8
2	Робота на семінарському занятті	6/6	5/2	30/12
3	Виконання самостійної роботи	2/6	5	10/30
4	Виконання контрольної роботи	20/20	1	20/20
5	Захист ІНДЗ	30/30	1	30/30
Усього				100

Шкала оцінювання

Критерії оцінювання	За дворівневою шкалою	За шкалою ХГУ «НУА»
Глибокі та системні знання програмного матеріалу дисципліни; сформоване розуміння глобалізації як багатовимірного соціального процесу та її впливу на соціальні комунікації; вільне володіння понятійно-категоріальним апаратом курсу; здатність глибинно аналізувати соціальні явища і процеси у сфері комунікації на основі емпіричних даних та сучасних теорій соціології; уміння здійснювати діагностику та інтерпретацію комунікаційних проблем українського та світового суспільства; здатність шукати, аналізувати та оцінювати інформацію у наукових джерелах і базах даних; здатність вільно усно й письмово обговорювати проблематику глобалізації та соціальних комунікацій українською мовою, а також використовувати іноземну мову при роботі з науковими джерелами та презентації результатів аналізу; вільне й недвозначне донесення власних висновків і аргументації до фахівців і нефахівців.	Зараховано	90–100
Достатньо повне знання теоретичного матеріалу дисципліни; розуміння ключових концепцій глобалізації та соціальних комунікацій; упевнене володіння основним понятійним апаратом; здатність аналізувати соціальні явища і процеси в сфері комунікації із застосуванням теоретичних підходів та емпіричних даних; здійснення часткової діагностики комунікаційних проблем; пошук і оцінка інформації з наукових джерел здійснюються з незначними обмеженнями; здатність коректно викладати та обговорювати зміст дисципліни українською мовою, використовуючи іноземну мову переважно для опрацювання наукової літератури; аргументоване донесення власних висновків із частковою підтримкою викладача.	Зараховано	70–89
Загальне знання програмного матеріалу; часткове розуміння глобалізаційних процесів і їх впливу на соціальні комунікації; володіння базовими поняттями дисципліни; обмежена здатність до самостійного аналізу та узагальнення; поверхове застосування теоретичних положень під час оцінки соціальних явищ і	Зараховано	50–69

комунікаційних процесів; часткове використання інформації з наукових джерел; здатність відтворювати та пояснювати матеріал курсу українською мовою з труднощами у формулюванні власних міркувань; використання іноземної мови епізодичне та обмежене; донесення власних висновків фрагментарне й недостатньо аргументоване.		
Фрагментарне знання матеріалу дисципліни; слабке орієнтування в основних поняттях і підходах до аналізу глобалізації соціальних комунікацій; неспроможність здійснювати системний аналіз соціальних явищ; обмежене використання емпіричних даних та теоретичних концепцій; суттєві труднощі в усному й письмовому викладі змісту дисципліни українською мовою; нездатність використовувати іноземну мову для роботи з фаховими джерелами; несформованість умінь аргументовано донести висновки. Можливість повторного складання заліку.	Не зараховано	25–49
Незнання основного програмного матеріалу дисципліни; відсутність розуміння сутності глобалізації та її впливу на соціальні комунікації; невміння користуватися понятійним апаратом курсу; нездатність застосовувати теоретичні підходи та аналізувати емпіричні дані; нездатність до осмисленого усного й письмового викладу тематики дисципліни українською мовою та повна відсутність навичок використання іноземної мови в навчальному й науковому контексті; неможливість формулювати власні висновки. Обов'язковий повторний курс вивчення дисципліни.	Не зараховано	0–24

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

Основна

1. Бойко, О. П. (2018). *Глобалістика: навчальний посібник*. Суми: Сумський державний університет.
2. Довгаль, О. А., Казакова, Н. А. (ред.) (2018). *Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин: колективна монографія*. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна.
3. Довгаль, О. В., Андрусів, У. Я., Ткаліч, О. В., Павленко, О. С. (2019). *Глобальна економіка: навч. посіб.* Івано-Франківськ: ФОП Супрун В. П.
4. Скворець, В. О., Бірюкова, Т. Ф. (2024). *Глобалізація: соціологічний аналіз: навчальний посібник*. Запоріжжя: Запорізький національний університет.
5. Шевченко, С. О., Сидоренко, Н. С., Липовська, Н. А. (2023). *Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток: навч. посібник*. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ.

Додаткова

6. Robertson, R. (1992). *Globalization: Social Theory and Global Culture*. London- Sage, 286 p.
7. Артџомава, Т. І. (2021). Ціннісні засади рівноважного економічного розвитку в умовах новітніх глобальних викликів. *Український соціум*, 3(78), с. 88–106.
8. Бакіров, В. (2024). Соціальна турбулентність у контексті глобальних трансформацій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*, вип. 52, с. 7–17.

9. Бауман, З. (2008). *Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства*. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія».
10. Бауман, З. (2013). *Плинні часи. Життя в добу непевності*. Київ: Критика.
11. Бауман, З., Донскис, Л. (2014). *Моральна сліпота. Втрата чутливості у плинній сучасності*. Київ: Дух і Літера.
12. Бек, У. (2011). *Влада і контрвлада у добу глобалізації*. Київ: Ніка-Центр.
13. Белл, Д. (1996). Прихід постіндустріального суспільства. У: *Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія*. Київ: Либідь, с. 194–250.
14. Гіденс, Е. (2004). *Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя*. Київ: Альтерпрес.
15. Головаха, Є. І., Стегній, О. Г. та Максименко, О. О. (ред.) (2021). *Глобальні та локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство*. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н. В. Паніної. Київ: Інститут соціології НАН України.
16. Кастельс, М. (2007). *Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства*. Київ: Ваклер.
17. Книш, М., Котик, Л. (2015). *Глобальні проблеми людства: навч. посібник*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.
18. Максименко, О. О. (2021). Українське суспільство: відгомін глобальних і спалахи локальних криз. *Український соціум*, 4(79), с. 229–236.
19. Мартен, Д., Мецжер, Ж. Л. та П'єр, Ф. (2005). *Метаморфози світу: Соціологія глобалізації*. Київ: Вид. дім «КМ Академія».
20. Мофа, С. (2024). Особливості та основні напрями трансформації національної самосвідомості в Україні. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 27(6), с. 110–117.
21. Плаксіна, О. (2021). Велике обнуління сталості глобального суспільного устрою через руйнування соціокультурної ідентифікації. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 24(4), с. 5–21.
22. Сміт, Е. (2006). *Нації та націоналізм у глобальну епоху*. Київ: Ніка-Центр.
23. Соснін, О. В., Воронкова, В. Г. та Постол, О. Є. (2015). *Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток: Навчальний посібник*. Київ: Центр навчальної літератури.
24. Стігліц, Д. (2003). *Глобалізація та її тягар*. Київ: Вид. дім «КМ Академія».
25. Теліженко, Л., Ратушний, О. (2021). Ситуація людини ХХІ ст.: глобалізаційні виклики і європейський досвід відповідей. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 24(3), с. 112–118.
26. Тоффлер, Е. (2000). *Третя Хвиля*. Київ: Вид. дім «Всесвіт».
27. Уджмаджурідзе, Г. Г. (2023). Концептуальні положення ціннісно-культурного підходу до пояснення політичної діяльності осіб. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*, 6(1), с. 138–144.
28. Уджмаджурідзе, Г. Г. (2024). Політична стабільність України в умовах воєнного стану... *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*, 7(1), с. 225–237.
29. Урі, Д. (2016). Мобільність майбутнього, або Чи є життя після автівок? [online]. Available at: <https://svoye.wordpress.com/2016/04/22/> [Accessed 14 Aug. 2025].
30. Фукуяма, Ф. (2019). *Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії*. Київ: Наш Формат.
31. Фукуяма, Ф. (2019). Проти політики ідентичності [online]. Available at: <https://ji-magazine.lviv.ua/2019/fukuuyama-protu-polityku-identychnosti.htm> [Accessed 07 June 2025].
32. Черниш, Н. Й. (2020). Соціологічні аспекти вивчення взаємозв'язків між глобалізацією та пандемією COVID-19. *Український соціум*, 4(75), с. 9–16.
33. Шайхет, Д. (2024). Вплив глобалізації на суверенітет національних держав. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 27(3), с. 119–123.
34. Шевель, І. П., Костиря, І. О. (2021). Соціальні зміни які призводять до соціальних конфліктів серед населення в глобалізаційному просторі. *Вісник Львівського університету. Серія соціологічна*, вип. 15, с. 93–101.

Інформаційні ресурси

35. International Renaissance Foundation, (n.d.). Ukraine [online]. Available at: <http://www.irf.kiev.ua> [Accessed 07 June 2025].
36. Meta Ukraine, (б.р.). Дані про соціологічні публікації в Україні [online]. Available at: <http://www.meta-ukraine.com> [Accessed 07 June 2025].
37. United Nations, (n.d.). Official website [online]. Available at: <http://www.un.org> [Accessed 07 June 2025].
38. World Trade Organization, (n.d.). Official website [online]. Available at: <http://www.wto.org/> [Accessed 07 June 2025].
39. Державна служба статистики України, (б.р.). Статистичні матеріали [online]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> [Accessed 07 June 2025].
40. Інститут соціології Національної академії наук України, (б.р.). Офіційний вебсайт [online]. Київ, Україна. Available at: <http://i-soc.com.ua/> [Accessed 14 07 June 2025].
41. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, (n.d.). Офіційний вебсайт [online]. Київ, Україна. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/> [Accessed 07 June 2025].
42. Соціологічна асоціація України, (n.d.). Офіційний вебсайт [online]. Available at: <https://sau.in.ua/> [Accessed 07 June 2025].
43. Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія», (б.р.). Глобалізація соціальних комунікацій: соціологічний аналіз (Moodle) [online]. Харків, Україна. Available at: <https://test.nua.kharkov.ua/course/view.php?id=396>.